

RANUAN KUNNAN KOULUMATKAOPAS

JOHDANTO	2
1 Turvallinen koulumatka	3
2 Yleiset periaatteet	3
Koulumatkaetuus	3
Kunnan oppilaalle osoittama lähikoulu	5
Esi- ja perusopetuksen oppilaan oikeus hakeutua muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun	6
Koulumatkan kesto ja koulukuljetuksen odotusaika	6
Koulumatkan mittaaminen	7
Harkinnanvarainen koulumatkaetuus	7
3 Esiopetuksen kuljetukset	7
4 Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien kuljetus	8
5 Lukiolaisten koulumatkatuki	8
6 Liikenneturvallisuus	8
Oppilaan vastuut	9
Huoltajan vastuut	9
Kuljettajan vastuut	10
Koulun vastuut	11
7 Poikkeustilanteet	11
Tapaturma	11
Liikenneonnettomuus	12
Linja-auto tai taksi ei saavu pysäkillä	12
Kovat pakkaset	13
Kesken päivän sairastuminen, tukiopetukset ja jälki-istunnot	13
Vahinko- ja ilkivaltatapaukset	13
Yksityistien kunto	13
8 Linjaliikenteen pysäkit ja aikataulut	13
9 Kuljetuksiin liittyvät säännöt	14
10 Maksuttoman koulumatkaetuuden hakeminen	14
Koulumatkan vaarallisuus	14
Terveydelliset seikat tai koulukuljetuksen vaikeus ja rasittavuus	15
Saattoavustus	16
11 Koulukuljetusten organisointi	17
Yhteystiedot	17
Henkilötietojen käsittely	17
LIITTEET	17
Hakemus toissijaiseen kouluun -lomake	17
Koulumatkaetuuden haku -lomake	17

JOHDANTO

Ranuan kunnan koulumatkaopas kokoaa periaatteet ja ohjeet, joiden mukaan koulukuljetukset järjestetään. Koulukuljetusten järjestämisen pääperiaatteet ovat turvallisuus, tasapuolisuus, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus sekä palvelun laadukkuus.

Ranuan kunnan koulumatkaopas on laadittu hyödyntäen opetushallituksen Koulukuljetusopasta ([Oppaat ja käsikirjat 2021:1](#)). Koulukuljetuksia määrittelevä lainsäädäntö löytyy ajantasaisesta perusopetuslaista ja tieliikennelaista.

1 Turvallinen koulumatka

Turvallisella ja hyvin toimivalla koulukuljetuksella tuetaan lasten koulunkäyntiä ja hyvinvointia. Turvallinen ja laadukas koulukuljetus rakennetaan hyvällä yhteistyöllä. Yhteistyöhön tarvitaan niin opetuksen järjestäjää ja kouluja, liikennöitsijöitä ja koululaisautonkuljettajia kuin myös oppilaita ja huoltajia. Hyvin toimiva viestintä ja avoin vuorovaikutus luovat pohjan hyvälle yhteistyölle.

Eri osapuolten on tärkeää tuntee koulukuljetusjärjestelyt, niihin liittyvät toimintatavat ja vastuut. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 edellyttävät, että koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä kuten myös kuljetusjärjestelyistä tulee tiedottaa oppilaille ja huoltajille.

Koulumatkaoppaan avulla oppilaat, huoltajat, kuljettajat ja koulut saavat tietoa koulukuljetuksesta - yhteiset pelisäännöt ja ohjeet parantavat omalta osaltaan koulukuljetuksessa olevien oppilaiden kuljetusten turvallisuutta ja sujuvuutta.

2 Yleiset periaatteet

Koulumatkaetus

Kunta on velvollinen järjestämään alueellaan asuville esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta (perusopetuslaki 628/1998, 4 §). Esi-, perus- ja lisäopetuksen oppilaan oikeudesta koulumatkaetuuteen säädetään perusopetuslaissa (perusopetuslaki 628/1998, 32 §). Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on pidempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on pitempi kuin viisi kilometriä, oppilaalla on

vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen.

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka muodostuu oppilaalle oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus (saattoavustus).

Maksuton koulukuljetus järjestetään Ranuan kunnassa seuraavin perustein:

1. E – 3 -luokkalaisille, kun koulumatka on yli 3 km.
2. 4 – 6 -luokkalaisille kun koulumatka on yli 4 km.
3. 7 -luokkalainen - lukiolainen kun koulumatka on yli 5 km.
4. Esioppilaille, kun oppilas tarvitsee esiopetuksen lisäksi aamu- tai iltapäivähoitoa.
5. Kun lääkärin tai psykologin todistuksella on osoitettu oppilaan tarvitsevan kyyditystä.
6. Koulumatkan vaarallisuuden perusteella. Vaarallisuuden määrittelyssä käytetään ensisijassa Koululiitu-ohjelmaa.
7. Tilapäinen kuljetus sairauden tai tapaturman johdosta järjestetään lääkärintodistuksen perusteella. Kuljetus pyritään yhdistämään aina muihin koulukuljetuksiin. Lääkärintodistuksesta on käytävä ilmi kuljetuksen tarve ja ajankohta.
8. 4 – 6 luokkalaisille 3 – 5 km:n matkalta, kun koulupäivän aamulla on pakkasta yli -15° C. Tällöin oppilaalle kuuluu myös paluukuljetus.

Koulukuljetukset järjestetään tai korvataan vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Koulukuljetukset järjestetään sen huoltajan luota, jonka osoite on merkitty väestörekisteriin oppilaan vakituiseksi asuinpaikaksi. Yhteishuoltajuudessa oleville oppilaille koulumatkat järjestetään ainoastaan väestörekisteriin merkitystä asuinpaikasta (KHO 14.3.2006/540).

Koulukuljetukset järjestetään ensisijaisesti julkista joukkoliikennettä/linjaliikennettä käyttäen ja vasta toissijaisesti erillisin linja-auto- tai taksikuljetuksin. Kuljetusta ei järjestetä välttämättä koko koulumatkalle, vaan koulumatka voi muodostua osittain oppilaan itse kulkemasta osasta. Kilometrirajat yhdensuuntaiselle matkalle ovat 1,0 kilometriä pienemmillä oppilailla (esiopetus - 2) ja 2,0 kilometriä oppilaille 3. luokasta ylöspäin.

Esioppilas haetaan turvallisuuden (asiantuntijan lausunto) niin vaatiessa kotipihasta. Tästä päätöksen tekee sivistystoimenjohtaja.

Kävellen käytetyn ajan mittaamiseen käytetään kuntaliiton suosittamaa ohjetta. Ilmoitettu minuuttiaika on oppilaalta yhden kilometrin matkalle käyttämä aika. Katso kohta *Koulumatkan kesto ja koulukuljetuksen odotusaika*.

Ikävuosi	kävelyaika minuuttia		Ikävuosi	kävelyaika minuuttia
5	16		11	11,8
6	15		12	11,6
7	14		13	11,4
8	13		14	11,2
9	12,5		15	11
10	12		16	10,8

Perusopetuslakiin perustuvaa oikeutta maksuttomaan matkaetuun ei ole oppilailla, jotka osallistuvat perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai jotka osallistuvat perusopetukseen ylitettyään oppivelvollisuusiän.

Mikäli oppilaalle ei ole myönnetty maksutonta koulumatkaetua, oppilas voi kulkea koulukyydissä maksavana asiakkaana jos kyytiin mahtuu. Huoltaja itse organisoii tämän.

Koulukuljetuksia ei järjestetä eikä korvata:

- 1. luokasta lähtien hoitopaikasta kouluun eikä hoitopaikkaan.
- Terapia-, lääkäri-, kerho-, yms. käynteihin.
- Tilapäisasumisiin tai tilapäisiin hoitopaikkoihin.
- Aamu- ja iltapäivätoiminnasta (yleisopetus / ilman POL 32 §:n perusteella syntyvää kuljetusoikeutta) mikäli syntyy kohtuuttomia lisäkustannuksia.
- Matkaa kaverin luokse.

Kuljetukseen oikeutettujen lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa koulukuljetukseen (linja-auto/taksi) ja koulukuljetuksesta takaisin kotiin.

Kunnan oppilaalle osoittama lähikoulu

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaiikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että esiopetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. (Perusopetuslaki 628/1998, 6 § 1 mom.)

Kunta osoittaa oppivelvolliselle sekä esi- ja lisäopetusta saavalle oppilaalle lähikoulun tai muun soveltuvan opetuksen järjestämispaiikan. Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan

osoittaa opetuksen järjestämispaijaksi myös varhaiskasvatuspaikka. (Perusopetuslaki 628/1998, 6 § 2 mom.)

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä otetaan huomioon (POL § 48 b 4 momentti.), että niillä toimintaan osallistuvilla lapsilla, joilla on 32 §:n mukainen oikeus koulumatkaetuun, on mahdollisuus käyttää tätä etuutta mikäli siitä ei aiheudu kohtuuttomia lisäkustannuksia. Lain perusteluissa on todettu, ettei kunnalla ole velvollisuutta erikseen järjestää koulukuljetusta iltapäivätoiminnasta.

Esi- ja perusopetuksen oppilaan oikeus hakeutua muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun

Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun (perusopetuslaki 628/1998, 28 §). Esiopetukseen voi hakea oppilaaksi muuhun kuin kunnan osoittamaan esiopetuksen järjestämispaijkaan (perusopetusasetus 852/1998, 23 a §). Toissijaista koulupaikkaa haetaan lomakkeella *Hakemus toissijaiseen kouluun* (liitteessä).

Jos oppilas otetaan muuhun kuin kunnan osoittamaan kouluun tai opetuksen järjestämispaijkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asetetaan, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista (perusopetuslaki 628/1998, 32 § 3 mom.). Ehto kirjataan oppilaan oppilaaksiottoa koskevaan päätökseen. Jos oppilaalla on kuljetusetu kunnan osoittamaan kouluun, eikä oppilaalle tule uutta, kalliimpaa kuljetusetua huoltajien valitsemaan kouluun, on oppilaalla mahdollisuus saada hakemuksesta maksuton koulukuljetus.

Esimerkiksi jos oppilas muuttaa kesken lukuvuoden toisen koulun alueelle tai toiselle paikkakunnalle, mutta jatkaa luvan saatuaan entisessä koulussa, huoltajan tulee hakea oppilaalle toissijaista koulupaikkaa ja huoltaja vastaa kuljetuksen järjestämisestä sekä kustannuksista.

Koulumatkan kesto ja koulukuljetuksen odotusaika

Oppilaalle järjestettävä päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia. (Perusopetuslaki 628/1998, 32 §.) Tällä tarkoitetaan sitä, että yhtenäkkään koulupäivänä koulumatkan laskennallinen kesto odotuksineen ei saa ylittää mainittuja aikarajoja.

Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestetty mahdollisuus osallistua ohjattuun toimintaan ja tähän on järjestetty valvonta. Toimintaan osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Jos oppilas osallistuu toimintaan, hän on opetuksen järjestäjän vastuulla.

Ennen koulupäivän alkua valvontavelvollisuutta ei varsinaisesti ole, mutta perusopetuksessa aamuvalvonnassa on koulunkäynnin ohjaajia.

Koulumatkan mittaaminen

Koulumatkan pituus mitataan aina lyhintä käyttökelpoista ja turvallista kulkureittiä pitkin kevyen liikenteen väylät huomioiden oppilaan kotipihan tieliittymästä koulun koulukuljetusten jättö/lähtöpaikalle. Matkan mittaamisessa käytetään Googlen karttasovellusta.

Harkinnanvarainen koulumatkaetuus

Harkinnanvarainen maksuton koulukuljetus tai saattoavustus voidaan myöntää pääsääntöisesti korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan ja sitä tulee hakea kaksi kuukautta ennen koulun alkua. Hakemukset osoitetaan sivistystoimenjohtajalle.

Katso kohta *Maksuttoman koulumatkan hakeminen*.

3 Esiopetuksen kuljetukset

Esiopetuksen kuljetusten järjestämisessä sovelletaan samoja periaatteita kuin peruskoululaisten koulukuljetusten järjestämisessä, kuitenkin varhaiskasvatuskuljetukset ja turvallisuus huomioiden.

Jokaiselle esiopetuksen oppilaalle laaditaan koulumatkasuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa.

Perusopetuslaissa määritellään ehdot, joiden täytyessä kunta järjestää oppilaille esiopetuskuljetuksen. Muiden kuin kunnan kuljetukseen oikeutettujen oppilaiden huoltajat ovat itse velvollisia järjestämään lastensa kuljetuksen parhaaksi katsomallaan tavalla. Myös kuljetusoppilaiden vanhemmat voivat järjestää lastensa esiopetusmatkat itse, mikäli katsovat, ettei kunnan tarjoama perustaso ole heille riittävä. Tällöin vanhemmat vastaavat syntyneistä kustannuksista.

Perusopetuslain 32 §:n mukainen maksuton koulumatkaetu koskee myös esioppilasta siinä tapauksessa, että hänen matkansa kotoa esiopetukseen tai lasten varhaiskasvatuksesta annetussa laissa tarkoitettuun varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on kolme kilometriä pidempi. Hänellä on oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai varhaiskasvatukseen. Mikäli em. matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi, on huoltajilla oikeus hakea harkinnanvaraista maksutonta koulumatkaetuutta.

Mikäli lapsen huoltaja haluaa ilmoittaa lapsen muuhun kuin kunnan osoittamaan esiopetuspaikkaan, vanhemmat huolehtivat itse kuljetuksesta. Kunta järjestää maksuttoman kuljetuksen oppilaaksiottoalueita koskevan päätöksen mukaisesti. Maksuton koulukuljetusetu ei koske varhaiskasvatuskuljetuksia.

Jos esioppilaalla on ollut kuljetusetu kunnan osoittamaan kouluun eikä hänelle tule uutta kuljetusetuisuutta huoltajien valitsemaan kouluun eikä kunnalle lisäkustannuksia, oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen hakemuksesta.

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun (2021-2024) osallistuville lapsille esiopetuskuljetus korvataan ensimmäisenä esiopetusvuotena ensisijaisesti oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävällä avustuksella. Toissijaisena vaihtoehtona kuljetus järjestetään samoin periaattein kuin kuusivuotiaiden esiopetuksessa.

Esiopetuksen henkilökunta vastaa oppilaan saattamisen ja vastaanottamisen koulukuljetukseen.

4 Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvien kuljetus

Ranualla ei järjestetä erillistä kuljetusta aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuville. Ne aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvat ensimmäisen ja toisen luokan sekä erityistä tukea saavat oppilaat, joiden koulumatka on yli kolme kilometriä, saavat maksuttoman koulukuljetuksen, mikäli aikataulut sopivat aamu- ja iltapäiväkerhon alkamiseen/päätymiseen ja mikäli kuljetusjärjestelyistä ei synny kohtuuttomia ylimääräisiä kustannuksia. Muina aikoina huoltajat huolehtivat kuljetuksesta.

5 Lukiolaisten koulumatkatuki

Ranuan lukio järjestää maksuttoman koulukuljetuksen kaikille Ranuan kunnan alueella asuville lukion opiskelijoille, joiden koulumatka on yli 5 kilometriä. Opiskelijat, joiden päivittäinen koulumatka on yli 7 kilometriä, ovat oikeutettuja Kelan koulumatkatukeen. Opiskelija hakee tukea Kelalta, mutta tuki maksetaan Ranuan lukiolle. Koulu antaa opiskelijoille vuosittain tarkemmat ohjeet tukimenettelystä.

Lukiolaisten koulukuljetukset toteutetaan esi- ja perusopetukset koulukuljetusten yhteydessä, noudattaen samoja periaatteita.

6 Liikenneturvallisuus

Kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi. Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Ranuan kunta painottaa huoltajien vastuuta lastensa koulumatkoista. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan turvallinen koulumatka reitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Nämä asiat kerrataan kouluissa vuosittain. Huoltajien on opastettava ja neuvottava sekä tarpeen mukaan kuljettava mukana ja saatettava lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä.

Oppilaan vastuut

- ole ajoissa sovitulla odotuspaikalla, jotta kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun
- odota autoa rauhallisesti ja älä aiheuta vaaraa itsellesi tai muille
- nouse autoon reippaasti ryntäilemättä
- istu penkille ja kiinnitä turvavyön ja pidä sen kiinnitettynä matkan ajan
- automatkalla käyttäydytään asiallisesti ja otetaan muut kuljetettavat huomioon
- noudatetaan hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita
- pidä omalta osalta paikat kunnossa, äläkä riko omaisuutta
- pidä pimeään aikaan heijastinta
- kerro kuljettajalle, jos matkan aikana tulee ongelmia itselle tai toisille
- poistu autosta viivyttämättä. Jos joudut ylittämään tien, odota, kunnes kuljetusauto on jatkanut matkaa
- noudata annettuja ohjeita ja sitoudu noudattamaan niitä.

Huoltajan vastuut

Huoltajat arvioivat, pystyykö heidän lapsensa kulkemaan koulumatkan / osan koulumatkasta turvallisesti pyörällä. Suositus on, etteivät esikoulun ja 1. luokan oppilaat pyöräilisi kouluun. Tieliikennelain mukaan kypärän käyttö on suositeltavaa, pimeällä tulee käyttää valkoista etuvaloa ja punaista takavaloa, valot voi kiinnittää joka pyöräilijään tai pyörään. Pyörässä täytyy olla heijastimet eteen, taakse ja sivuille, soittokello on pakollinen ja pyörässä tulee olla toimivat jarrut.

Heijastimen käyttö on ehdottoman tärkeää pimeään vuodenaikaan. Jalankulkijan on pimeän aikana tiellä liikkuessaan yleensä käytettävä asianmukaista heijastinta (Tieliikennelaki 42§). Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana.

Jos oppilas ei tarvitse koulukuljetusta, huoltajat ilmoittavat poissaolosta suoraan liikennöitsijälle sekä koululle. Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreitteihin. Mikäli huoltaja on tilannut kuljetuksen, hän on maksuvelvollinen lisäkustannuksista.

Huoltajat huolehtivat, että

- koululla on aina tiedossa oppilaan ajantasainen osoite
- esioppilaan varhaiskasvatuskuljetuksiin liittyvät kuljetusaikataulut (mm. vuoro työ) ovat liikennöitsijän tiedossa
- oppilas on ajoissa kuljetuspaikalla
- oppilas on pukeutunut sään mukaisesti
- oppilas käyttää pimeällä heijastinta
- kuljetusreitien varteen kävellessään tai pyöräillessään oppilas noudattaa liikenneturvallisuutta
- oppilas kuljettaa tarvittavat opiskeluvälineet asianmukaisesti pakattuna.

Lisäksi huoltajan tulee ilmoittaa kirjallisesti esim. tekstiviestillä tai viestilapulla oppilaan koulukuljetuksiin tulevista muutoksista kuljettajalle (poissaolo, muu satunnainen kuljetusjärjestely yms.).

Kuljettajan vastuut

Valmistautuminen ajoon

- positiivinen asenne tehtävän suorittamiseen, asianmukainen asu, koulukyytikilpi paikallaan

Ajokunto

- vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää kuljettajalta sekä fyysisestä että henkisestä kunnosta huolehtimista. Väsymys heikentää ajokykyä.
- tupakkalain mukaan tupakointi on kielletty yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa. Kuljettajan tupakointi auton ulkopuolella tartuttaa tupakan hajun vaatteisiin ja voi aiheuttaa pahoinvointia lapsille autossa. Vältä siis tupakointia.

Ajoreitti

- Kuljetettavien lista aina mukana, mahdollisten muutosten huomioiminen päivittäin.

Auton kunto

- Auto on määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti, turvavyöt kunnossa ja niitä on tarpeellinen määrä.

Vaitiolovelvollisuus

- Kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyviä asioita ei kerrota ulkopuolisille

Kuljettajan tehtävät ajon aikana

- Varmistettava, että oppilailla on turvavyö kiinni
- Esittäytyminen uuden lukuvuoden alkaessa
- Ajaminen liikennesääntöjä noudattaen
- Koulukuljetusreitin ajaminen tilauksen mukaisesti, tilaaja määrä reitin - ei matkustaja
- Yhteisesti sovitun aikataulun noudattaminen, pysähtymispaikkojen ilmoittaminen kuljetettaville
- Pysäköiminen niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa
- Oppilaiden sijoittaminen kuljetettavien koko huomioiden, kuormitusmääräysten noudattaminen
- Liikuntavälineiden kuljettaminen
- Järjestyksenpito autossa, ongelmatilanteissa yhteydenotot huoltajaan ja koululle.
- Autosta poistuvan oppilaan opastaminen, erityistä huolenpitoa vaativien (esim. näkörajoitteisten/esiopetuksen) oppilaiden huolehtiminen vastaanottavalle henkilölle saakka.
- Kohtelias, asianmukainen ja esimerkillinen käytös.

- Vanhempien kuljetusmuutostoiveista ilmoittaminen kuljetuksen tilaajalle.
- Kääntöpaikan turvallisuuden varmistaminen.
- Ottaa tarvittaessa yhteyttä kouluun ja huoltajiin oppilasta koskevissa kuljetusasioissa.
- Puhelinnumeron antaminen huoltajille mahdollisten sairastumisten ja poissaolojen varalta.
- Ilmoittaa auton myöhästymisestä koululle.
- Ilmoittaa koulukuljetuksen aikana tapahtuvasta kiusaamis- tai muista häiriötilanteista koululle

Koulun piha-alueen liikenne järjestetään oppilasturvallisuus huomioiden. Koulut osoittavat piha-alueidensa läheisyydestä turvallisen oppilaiden tuonti- ja hakupaikan.

Koulun vastuut

- Rehtori/koulunjohtaja/varhaiskasvatusjohtaja vastaa, että kuljetusten järjestelijä saa kuljetettavien luettelot, kouluajat ym. tiedot.
- Koulu aika tarkoittaa sovittua kouluun tulo- ja koulusta lähtöaikaa.
- Vuosittain kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten säännöt. Tässä mainittuja sääntöjä koulu voi käyttää pohjana.
- Koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan kuljetusten odotusaikana.
- Koulu arvioi kuljetusten toimivuutta ja kehittää kuljetusjärjestelyitä.

7 Poikkeustilanteet

Tapaturma

Oppilaat ovat perusopetuslain 32 §:n nojalla järjestetyssä koulukuljetuksessa kunnan / kuljetuksen järjestäjän vastuulla. Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Tämä ei koske tilanteita, jossa oppilaan kuljetuksen järjestämiseksi on myönnetty kuljetusavustus (esimerkiksi matkalippu) tai saattoavustus huoltajalle. Perusopetuslain 34 §:n mukaan koulumatkalla sattuneen tapaturman hoito on kuitenkin oppilaalle maksuton.

Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Liikennöitsijöiden lakisääteinen liikennevakuutus kattaa kuljetusoppilaiden koulumatkan. On tärkeää huomioida, että vakuutus on voimassa vain välittömällä koulumatkalla välillä koti-koulu-koti. Mikäli oppilas poikkeaa koulumatkalla tuolta reitiltä, vakuutus ei enää siinä kohtaa ole voimassa.

Jos oppilaalle sattuu koulumatkalla tapaturma, huoltajan tulee ilmoittaa siitä koululle ja tapahtumasta tehdään vakuutusyhtiöön tapaturmailmoitus (lomake). Tapaturma vaatii aina lääkärin tarkastuksen. Koululta annetaan huoltajalle ohjeet, kuinka toimitaan tapaturmasta aiheutuneiden hoitokulujen korvaamisessa.

Liikenneonnettomuus

Mikäli sattuu liikenneonnettomuus, jossa tapahtuu henkilövahinkoja, vastaa pelastustoimi tilanteen hallinnasta ja tiedottamisesta. Vaikeusasteeltaan lievissä onnettomuuksissa tulee kuljettajan ilmoittaa tapahtuneesta koululle. Koulu tiedottaa asiasta edelleen oppilaiden huoltajille.

Onnettomuustilanteen toimintaohje kuljettajalle onnettomuuspaikalla:

1. **Arvioi** rauhallisesti, mitä on tapahtunut! Kuinka monta henkilöä on osallisena onnettomuuteen.
2. **Pelasta** loukkaantuneet hengenvaarasta! Tarkkaile kaikkia asianomaisia.
3. **Tutki** onko loukkaantunut hereillä, hengittääkö, lyökö sydän, vuotaako hänestä paljon verta.
4. **Hälytä 112.** Puhu rauhallisesti, kerro mitä on tapahtunut ja missä. Ilmoita jos henkilöitä ei voi saada pois ajoneuvoista. Älä keskeytä puhelua ilman lupaa.
5. **Varoita** muita vaarasta ja estä enemmät vahingot.
6. **Auta** potilasta
 - tarkista, että hengitystiet ovat auki
 - jos potilas ei hengitä tai jos kaulassa ei tunnu pulssia, aloita painelu-puhalluselytys.
 - jos potilas hengittää, varmista, että potilaan hengitystiet ovat auki kääntämällä potilas kylkiasentoon
 - tyrehdytä verenvuodot
 - älä siirrä potilasta turhaan.
7. **Näytä tie** pelastusajoneuvoille.
8. **Kysy** viranomaisilta tullaanko sinua kuulemaan todistajana. Tarvittaessa pyydä myös kriisiapua.

Koulu tiedottaa mahdollisista ongelmatilanteista henkilöstölle, oppilaille ja omaisille. Koulussa on voimassa oleva matkustaja- ja yhteystietoluettelo. Koulu ja liikennöitsijä tiedottavat tiedottavat oppilaita liikenneturvallisuudesta ja järjestettävät pelastuslaitoksen kanssa harjoituksia onnettomuustilanteiden varalle.

Linja-auto tai taksi ei saavu pysäkille

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista syistä voi joskus käydä niin, että koulukyyti ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Oppilaan on syytä odottaa noutopaikassa kohtuulliseksi katsottavan ajan. Jos autoa ei odotuksen jälkeen tule, on parasta, että oppilas menee takaisin kotiin. Oppilaan tai huoltajan on hyvä ilmoittaa koululle, jos autoa ei tullut.

Liikennöitsijä järjestää korvaavan kuljetuksen, jos varsinainen koulukyyti ei pääse hakemaan oppilasta esimerkiksi kaluston rikkoutumisen vuoksi. On huomioitava, että korvaava koulukyyti voi tulla huomattavalla viiveellä.

Kovat pakkaset

Kovien pakkasten vuoksi ei järjestetä erillisiä koulukuljetuksia.

Kesken päivän sairastuminen, tukiopetukset ja jälki-istunnot

Kesken koulupäivän sattuneissa sairaustapauksissa kuljetuksen kotiin järjestää tarvittaessa huoltaja. Erillistä kuljetusta ei järjestetä kuin erityistilanteissa ja oppilaan tulee pääsääntöisesti odottaa koululla loppupäivän ajan esim. lepotilassa, jos huoltaja ei voi hakea oppilasta koulusta.

Tukiopetukset ja jälki-istunnot järjestetään normaalien koulukuljetusten puitteissa niin, että oppilaalla on mahdollisuus mennä kotiin seuraavalla yhteiskyydillä. Mikäli tämä ei onnistu, koulu sopii koulukuljetusjärjestelyistä huoltajan kanssa.

Vahinko- ja ilkivaltatapaukset

Oppilas on velvollinen korvaamaan hävinneen tai rikkoutuneen matkakortin, joka hänelle on myönnetty koulumatkoja varten. Mahdollisiin matkakortin väärinkäyttötilanteisiin (mm. kouluajan ulkopuolinen käyttö) tulee aina puuttua.

Kuljetuksen aikana tulee käyttäytyä asiallisesti. Jos kuljetettava tekee ilkivaltaa autolle, liikennöitsijä ja oppilaan huoltaja sopivat vahinkojen korvaamisesta keskenään. Kunta ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja.

Yksityistien kunto

Yksityistien kunnossapitäjä huolehtii ja vastaa siitä, että tie on liikennetarvetta vastaavassa kunnossa. Mikäli tiellä ei pystytä ajamaan koulukyytejä, kuljettaja ilmoittaa asiasta suoraan huoltajille, tien kunnossapidosta vastaavalle sekä koululle. Korvaavia kyytejä ei järjestetä. Tarvittaessa yksityistien kunnan arviointiin ottaa kantaa tekninen johtaja (puhelin 040 544 5150).

Työelämään tutustumisjakso

Työelämään tutustumisjakson (TET) aikana luokilla 7-9 koulukuljetukset järjestetään linjaliikenteellä tai olemassa olevilla kuljetuksilla, mikäli matka TET –työpaikalle ylittää 5 km. Erillistä tilauskuljetusta ei järjestetä. Koulukuljetusta ei järjestetä eikä kustanneta, mikäli TET –harjoittelu suoritetaan toisella paikkakunnalla.

8 Linjaliikenteen pysäkit ja aikataulut

Koulukuljetukset ajetaan määrättyjä reittejä ja aikatauluja käyttäen. Liikennöitsijä/kuljettaja vastaa reittien ja aikataulujen noudattamisesta sää- ja liikenneolosuhteet huomioon ottaen. Aikataulu sitoo myös oppilaita ja heidän huoltajiaan. Joukkoliikenteen linja-autot pysähtyvät linja-autopysäkeillä.

9 Kuljetuksiin liittyvät säännöt

Koulukuljetus on koulupäivään kuuluva opetustapahtuma, jossa oppilas tutustuu liikenteeseen. Koulukuljetusten sujuminen joustavasti ja turvallisesti edellyttää kaikilta osapuolilta sitoutumista yhteisiin sääntöihin:

1. Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeintä.
2. Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.
3. Kuljetuksen aikana autossa ei saa liikkua paikasta toiseen ja turvavyöt on pidettävä kiinni.
4. Kuljettaja on koulukuljetusten aikana kasvatuksesta vastaava henkilö.
5. Kuljetusten aikana noudatetaan kuljettajan antamia ohjeita.
6. Kuljettajan tulee puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaatimalla tavalla.
7. Koulut/esiopetuspaikat toimittavat lukuvuoden alussa liikennöitsijöille listan maksuttomaan koulukuljetukseen oikeutetuista. Lista on päivitettävä aina, kun siihen tulee muutoksia. Koulu-/ esiopetuspaikka toimittaa liikennöitsijälle ajantasaisen listan ja sen tulee olla kuljetusautossa mukana ajon aikana.
8. Oppilaan on oltava riittävän ajoissa sovitulla pysäkillä.
9. Jos oppilas myöhästyy kuljetuksesta, erillistä kuljetusta ei järjestetä. Tällöin kuljetus on huoltajan vastuulla.
10. Ongelmatilanteessa kuljettaja ottaa yhteyttä toimistosihteeriin, rehtoriin, huoltajiin yms.

10 Maksuttoman koulumatkaetuuden hakeminen

Maksutonta koulukuljetusta ei tarvitse hakea silloin, kun esikoululaisen (E) - kolmannen (3) vuosiluokan oppilaan koulumatka on yli kolme (3) kilometriä, kun neljännen - kuudennen vuosiluokan oppilaan koulumatka on yli neljä (4) tai kun oppilaan koulumatka on seitsemännestä (7) vuosiluokasta ylöspäin yli viisi (5) kilometriä.

Kun koulumatkan pituus ei edellytä koulukuljetusta, voi oppilaan huoltaja hakea koulumatkaetua koulumatkan vaikeuden, vaarallisuuden tai oppilaan terveydellisen tilanteen perusteella. Koulumatkaetua haetaan lomakkeella *Koulumatkaetuuden tai saattoavustuksen hakeminen* -lomakkeella (liitteessä). Hakemus osoitetaan sivistystoimenjohtajalle, joka tekee päätöksen pääsääntöisesti **lukuvuodeksi kerrallaan**. Mikäli sivistystoimenjohtaja tekee kielteisen perustellun päätöksen, on huoltajalla mahdollisuus hakea muutosta päätökseen hallintovalituksella Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta (Oulu).

Koulumatkan vaarallisuus

Mikäli huoltaja hakee koulukuljetusoikeutta tien vaarallisuuden perusteella, tehdään kokonaisarvio koulumatkan vaarallisuudesta. Liikenteen vaarallisuuteen perustuvat

päätökset tekee sivistystoimenjohtaja hyvinvointilautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

Teiden turvallisuus huomioidaan kuljetusten järjestelyissä, samoin tarvittaessa eri vuodenaikojen tieolosuhteet. Koulumatkan liikenneturvallisuuden arvioinnissa käytetään lähtökohtaisesti Koululiituohjelmalla tuotettuja teiden vaarallisuuslukuindeksejä. Menetelmä on kehitetty Liikenne- ja viestintäministeriön, tiehallinnon, kuntien ja konsultin yhteistyönä ja se on yleisesti käytössä. Arvioinnissa tarkastellaan monipuolisesti koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita, mutta suurimman painoarvon arvioinnissa saavat teiden liikennemäärät ja nopeusrajoitukset. Tarvittaessa tieolosuhteisiin käydään tutustumassa ja/tai tien turvallisuus/vaarallisuus arvioidaan yhdessä viranomaisten kanssa. Päätöstä tehtäessä näitä arviointeja ja suosituksia käytetään asiantuntija-apuna, mutta ne eivät kuitenkaan velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen.

Koululiitu-ohjelma on suuntaa antava ja sen perusteella ei voida tehdä yksiselitteistä tulkintaa tien vaarallisuudesta. Tien ylityksen lisäriski on Koululiitu-ohjelmassa suunniteltu lähinnä taajama-alueille. Maaseutualueilla pitää tehdä kokonaisarvio näkyvyyden, tien mäkisyyden yms. suhteen oppilaan ikä huomioiden. Koska tien ylitys tapahtuu yleensä samasta kohdasta, voidaan olettaa vanhemman oppilaan oppivan turvallinen tien ylitys määritellystä paikasta.

Yksityisteiden osalta ei ole saatavissa muiden viranomaistahojen lausuntoja tai liikennemäärälaskelmia. Lähtökohtaisesti yksityistiet rinnastetaan vähäliikenteisiin sorateihin, jotka ovat tien varressa olevien kiinteistöjen käytössä. Valaistuksen puuttuminen ei yksinään tee tiestä vaarallista. Tieliikennelaki lähtee siitä, että tiellä liikkujan tulee käyttää heijastinta parantaakseen näkyvyyttään. Heijastimen, valaisimien yms. käyttö ja oppilaan vanhempiensa kanssa yhdessä harjoiteltu koulumatka tuovat varmuutta turvalliseen liikkumiseen koulutiellä.

Terveydelliset seikat tai koulukuljetuksen vaikeus ja rasittavuus

Mikäli koulumatka oppilaalle osoitettuun esi- tai perusopetuspaikkaan todetaan oppilaan ikä ja/tai muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikeaksi tai rasittavaksi, voidaan oppilaalle myöntää oikeus kunnan järjestämään maksuttomaan koulukuljetukseen tai saattoavustukseen.

Jos maksutonta koulukuljetusta haetaan terveydellisiin syihin, koulukuljetuksen vaikeuteen tai rasittavuuteen vedoten, tulee hakemuksiin liittää riittävä asiantuntijalausunto. Terveydentilaan liittyvissä asioissa tämä tarkoittaa lääkärinlausuntoa tai psyykkisiin tekijöihin vetoaminen psykologin tai lääkärin lausuntoa. Lausunnossa tulee ilmetä ajanjakso koulukyydin tarpeellisuudesta

Päätöksen asiassa tekee sivistystoimenjohtaja hyvinvointilautakunnan hyväksymien koulukuljetuseriaatteiden mukaisesti kokonaisharkintaa ja -arviointia käyttäen. Asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen

kuljetusta haettaessa, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuksia (tämä sovitaan erikseen).

Tilanteissa, jossa oppilas on hakenut muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun (toissijainen oppilaaksiotto), koulukuljetusta ei järjestetä edellä mainittujenkaan syiden perusteella. Poikkeuksena tästä on koulutapaturmasta johtuva koulukuljetustarve.

Saattoavustus

Perusopetuslain 32§ mukaan maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (PoL 21.8.1998/628 § 32)

Saattoavustus on toissijainen keino joka voidaan myöntää hakemuksesta ainoastaan tilanteissa, joissa varsinaisen koulukuljetusreitien järjestäminen osoittautuu erityisen hankalaksi esim. asuinpaikan, aikataulujen tai oppilaan sairaudesta johtuvien seikkojen vuoksi. Jos oppilaan kuljettaminen voidaan kunnan toimesta järjestää ilman ongelmia, ei huoltajalle makseta korvausta oppilaan kuljettamisesta, vaikka hän koulukuljetuksen hoitaisikin.

Saattoavustuksen suuruus on kilometripohjainen ja pohjautuu kilometrihintaan, joka voimassa olevan työ- ja virkaehtosopimuksen mukaan maksetaan oman auton käytöstä. Saattoavustus maksetaan vain siltä osuudelta, jolla oppilasta saatetaan ja oppilas on kydyssä. Saattoavustus maksetaan kuukausittain huoltajan tekemän laskun perusteella arvonlisäverottomana ja huoltaja itse vastaa avustuksen mahdollisista veroseuraamuksista, jos verottaja tulkitsee sen verotettavaksi tuloksi.

Saattoavustus maksetaan niiltä päiviltä, kun on todennettavissa että oppilas on tosiasiallisesti saatettu kouluun ja yritetty aloittaa koulupäivä, esimerkiksi ilmoitus omalle opettajalle tai ohjaajalle koulun pihalta.

Saattoavustuslaskussa tulee mainita:

- Laskuttajan nimi, hetu, osoite, puhelinnumero ja tilinumero
- Laskutettavat päivät ja kilometrit
- Määritellyn kilometrikorvauksen mukainen loppusumma
- Päiväys ja eräpäivä

Lasku toimitetaan oppilaan kouluun tai esiopetuspaikkaan.

11 Koulukuljetusten organisointi

Yhteystiedot

Koulukuljetusperiaatteet ja koulukuljetusopas ovat luettavissa Ranuan kunnan sivuilla www.ranua.fi. Lisätietoa koulukuljetuksiin liittyen voi kysyä toimistosihtheereiltä, rehtoreilta ja sivistystoimenjohtajalta.

Koulukuljetuksista vastaava toimistosihtheeri, 040 867 0232

Kirkonkylän koulun rehtori, 040 717 6597

Kuhan koulun johtaja, 040 867 0293

Yläasteen rehtori, 0400 695902

Lukion rehtori, 040 867 0231

Varhaiskasvatuksen johtaja, 0400 188 524

Sivistystoimenjohtaja, 040 544 5150

Henkilötietojen käsittely

Opetuksen järjestäjä luovuttaa kuljetusoppilaasta koulukuljetuksen palveluntuottajalle vain ne tiedot, jotka ovat välttämättömiä kuljetuksen järjestämiseksi. Esimerkiksi erityisen tuen oppilaan osalta voidaan antaa tieto siitä, kulkeeko oppilas pyörätuolilla, onko oppilaalla käytössä joitakin apuvälineitä ja onko muita seikkoja, joita kuljetuksen järjestämiseksi tulisi huomioida. Huoltaja voi ilmoittaa kuljettajalle omasta lapsestaan sellaisia tietoja, jotka katsoo koulukuljetuksen näkökulmasta tarpeelliseksi.

Koulukuljetusten laatua seurataan koululta, kuljettajilta, huoltajilta ja oppilailta tulleiden palautteiden ja kyselyiden perusteella. Palaute pyydetään antamaan mahdollisimman nopeasti ongelmatilanteen ilmettyä koululle. Palautteessa tulee mainita:

- Päivämäärä ja kellonaika
- Reitti, kuka ajaa kuljetusta
- Palaute
- Palautteen antajan yhteystiedot

Mikäli tapahtuu vakavia rikkomuksia, kuten liikennelainsäädännön rikkomista, asiasta ollaan yhteydessä poliisiin, jolla on toimivalta tarkastaa ja puuttua liikennöintiin.

Toistuvat reklamaatiot tai vakava laiminlyönti voivat ääritapauksessa johtaa kuljetussopimuksen purkamiseen.

LIITTEET

Hakemus toissijaiseen kouluun -lomake

Koulumatkaetuuden tai saattoavustuksen hakeminen -lomake

Lomakkeet löytyvät osoitteesta ranua.fi.